МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР «МАЛА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ»

Навчальна програма з позашкільної освіти дослідницько-експериментального напряму **«Основи журналістики»**

2 роки навчання

Київ
2023

Автор:
Чаловська Марина Вікторівна — керівниця наукової секції «Основи журналістики» Комунального закладу «Мала академія наук» учнівської молоді Херсонської обласної ради, спеціалістка вищої категорії, вчителька-методистка.

«Схвалено для використання в освітньому процесі»
Рішення експертної комісії з позашкільної освіти від 29.03.2023
(протокол № 1)

Зареєстровано у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за № 8.0038-2023

Рекомендовано науково-методичною радою
Національного центру «Мала академія наук України»
(протокол № 1 від 27 січня 2023 року)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Сучасна молодь інтегрована в інформаційні процеси, тому для успішного становлення особистості та її свідомого буття в медіасередовищі необхідним є поглиблення обізнаності щодо функціонування сфери масмедіа. Важливим є формування критичного ставлення до медіапродуктів і навичок безпечної взаємодії в мережі Інтернет, сприяння трансформації їх ролі від споживачів медіапродуктів до співтворців інформаційного контенту.

Загальноосвітня цінність вивчення основ журналістики полягає у формуванні цілісного знання із цього предмета, вивченні законів, на яких ґрунтується журналістика, поняття професійної етики, сучасної інформаційної системи, жанрів, процесу написання журналістських матеріалів. Робота секції спрямована на те, щоб навчити вихованців усвідомлено орієнтуватися в життєвих ситуаціях, у тих подіях, які відбуваються у світі, державі, області, місті, закладі освіти, правильно формулювати свої думки, уміти їх викладати в журналістських матеріалах, набути умінь і навичок спілкування.

Метою програми є формування пізнавальної, практичної, творчої, соціальної компетентностей засобами вивчення основ журналістики і здійснення дослідницько-експериментальної роботи.

Основні **завдання** полягають у формуванні таких компетентностей:

- *пізнавальної* — забезпечує оволодіння базовими знаннями з основ журналістики, структури журналістського тексту, його основних компонентів; розуміння видів джерел та методів збору інформації в журналістиці, специфіки побудови газетних жанрів; ознайомлення з витоками журналістської діяльності, теорією та історією розвитку світової і вітчизняної журналістики, її роллю в житті людини та суспільства; засвоєння фундаментальних знань про журналіста як суб’єкта масовоінформаційної діяльності; розуміння теоретичних основ науково-дослідницької роботи, актуальних напрямів дослідження в галузі журналістики, вимог до оформлення дослідницької роботи;
- *практичної* — забезпечує опанування вихованцями умінь і навичок самостійно писати журналістські твори й аналізувати їх, знаходити інформацію, добирати факти й аналізувати, систематизувати інформацію та оформляти в тексти певних жанрів, аналізувати і висловлювати власну думку щодо публіцистичних матеріалів журналістів; оволодіння навичками роботи з науковою інформацією, проведення пошуку та досліджень у галузі журналістики, оброблення результатів досліджень, формування вмінь і навичок самостійного опрацювання наукової літератури, відбору, аналізу, систематизації матеріалу й оформлення результатів дослідження, уміння оперувати науковими знаннями та фактичним матеріалом; формування мовної культури, системно-логічного мислення, навичок осмислення здобутків науки, культури, мистецтва;

- *творчої* — сприяє набуттю досвіду власної творчої діяльності, розвитку творчих здібностей, уяви, фантазії, здатності проявляти творчу ініціативу; формуванню стійкого інтересу до пошукової, дослідницької діяльності в галузі журналістики, потреби у творчій самореалізації та духовному самовдосконаленні; розвитку пізнавальної активності, формуванню вміння нестандартно вирішувати складні наукові завдання;
- *соціальної* — сприяє розвитку моральних якостей, формуванню громадянської позиції, національних і загальнолюдських культурних та духовних цінностей, наукової і творчої ініціативності, прагнення до нових знань, професійного самовизначення, потреби у творчому самовдосконаленні, позитивних якостей емоційно-вольової сфери (самостійність, наполегливість, працелюбство та ін.), уміння працювати в колективі.

Програма підготовлена з урахуванням сучасних тенденцій журналістської творчості, спрямована на використання, розширення, поглиблення і закріплення знань вихованців, здобутих на уроках української мови та літератури, світової літератури, художньої культури, історії та права.

В основі програми — особистісно-орієнтоване навчання, що враховує потреби кожного члена наукової секції, його здібності, уміння й навички, допомагає повною мірою виявити і проявити свій творчий потенціал.

Програма основного рівня розрахована на два роки навчання, до наукової секції зараховуються переважно вихованці віком 13–17 років.

У програмі основного рівня першого року навчання на опрацювання навчального матеріалу відводиться 144 години (4 години на тиждень), другого року навчання — 216 годин (6 годин на тиждень).

Основне завдання першого року навчання — зацікавити вихованців вивченням основ журналістики, ознайомити з базовими поняттями та категоріями журналістської творчості, охарактеризувати роль журналістів у суспільстві, їх вплив на формування світогляду людей, сприймання тих процесів, що відбуваються в навколишньому світі.

Другий рік навчання передбачає поглиблення засвоєних законів журналістики, набуття навичок написання різножанрових творів, а також досвіду організації науково-дослідницької діяльності.

Зміст програми передбачає теоретичні і практичні заняття. Теоретичні заняття передують практичній роботі, що сприяє застосуванню знань на практиці, формуванню вмінь і навичок виконання різних завдань, закріпленню і перевірці отриманих знань і вмінь, свідомій і творчій роботі вихованців над поставленими завданнями. Усі теми структуровано так, щоб забезпечувався взаємозв’язок між ними, а практична діяльність вихованців спиралася на знання, засвоєні раніше. На теоретичних заняттях вихованці вивчають історію розвитку світової та української журналістики, основні теоретичні поняття. Теоретичний матеріал пов’язується з темами практичних робіт відповідно до навчально-тематичного плану. Практичні заняття полягають у творчій реалізації журналістських завдань, тестуванні,

проведенні вікторин, ділових ігор, науково-дослідницької діяльності. Саме такий підхід дає можливість закріпити знання і сформувати практичні уміння, необхідні для журналістської діяльності. Така методика проведення практичних занять розвиває індивідуальність вихованців, їх емоційну і творчу активність, самостійність мислення.

Програма побудована за принципом доступності навчального матеріалу, відповідності його обсягу віковим особливостям і попередній підготовці вихованців.

З огляду на мету і завдання, сформульовані в програмі, на заняттях секції використовуються як традиційні технології навчання та виховання, так і елементи інноваційних технологій (розвивального навчання, проєктної діяльності, інтерактивного навчання). Застосовуються різноманітні форми організації освітнього процесу: практичні заняття, евристичні бесіди, тренінги, дискусії, семінари, конференції, конкурси, презентація власних наукових досліджень та захист дослідницьких проєктів, індивідуальна робота. Також у програмі передбачено ознайомлення з професіями кореспондента, журналіста, телеведучого.

Формами контролю за результативністю навчання є підсумкові заняття, тестування, опитування, захист дослідницьких проєктів, проведення підсумкових конференцій, участь у конкурсах та інших масових заходах за напрямом роботи секції.

Основний рівень, перший рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	2	3
2	Історія виникнення і розвитку науки журналістики	4	6	10
3	Журналістика в системі соціальних інститутів	6	12	18
4	Журналістика як творчість	5	10	15
5	Жанри журналістики	6	12	18
6	Основи науково-дослідницької діяльності	24	48	72
7	Конкурси, екскурсії, лекторії	–	6	6
8	Підсумок	–	2	2
	Разом	**46**	**98**	**144**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (3 год)

Теоретична частина. Загальне поняття про журналістику. Завдання і функції сучасної журналістики. Професійна етика журналіста.

Вступний інструктаж з техніки безпеки під час роботи секції. План роботи на рік. Організаційні питання.

Практична частина. Дискусія «Значення журналістики в житті людини».

2. Історія виникнення і розвитку науки журналістики (10 год)

Теоретична частина. Умови виникнення, формування і становлення журналістики. Перші видання періодичної преси. Журналістика XVIII–XX ст. Особливості становлення журналістики в Україні. Історія дитячої преси.

Практична частина. Круглий стіл «Особливості становлення журналістики в Україні», семінар «Журналістика минулого й майбутнього». Конкурс на найкращий твір-розповідь «Історія дитячої преси». Підготовка презентацій, виступів-доповідей на тему «Видатні українські журналісти».

3. Журналістика в системі соціальних інститутів (18 год)

Теоретична частина. Журналістика як галузь масовоінформаційної діяльності. Джерела й методи збору суспільно значущої інформації в журналістиці. Соціальна позиція журналіста. Свобода слова і журналістська діяльність. Журналістика як система засобів масової інформації.

Практична частина. Збір інформації різними методами за темою «Що заважає українцям спілкуватися рідною мовою?», презентація виконаного завдання. Підготовка виступів для засідання круглого столу на тему «Чи вільні ми у висловленні своїх думок?». Побудова діалогів за темою «Якою має бути соціальна позиція журналіста?».

4. Журналістика як творчість (15 год)

Теоретична частина. Журналістський твір у системі інших текстів масовоінформаційних потоків. Журналістика як духовно-практичне освоєння дійсності. Загальні тенденції сучасних засобів масової інформації.

Практична частина. Дослідження ролі доказів й аргументів у конкретному журналістському тексті (на матеріалі місцевих чи всеукраїнських видань), діалог за темою «Чи є редакторська діяльність творчою сферою?», аналіз композиції конкретних журналістських текстів (на матеріалі улюблених періодичних видань), створення асоціативних кущів до дібраних журналістських текстів.

5. Жанри журналістики (18 год)

Теоретична частина. Поняття «рід» і «жанр» у літературознавстві та журналістикознавстві. Загальна характеристика інформаційних жанрів: замітка, звіт, інтерв’ю, репортаж.

Загальна характеристика художньо-публіцистичних жанрів (нарис, есе), аналітичних жанрів (кореспонденція, стаття, рецензія), сатиричних жанрів (сатирична замітка, фейлетон, гумореска, байка, пародія, епіграма).

Практична частина. Визначення жанру запропонованих текстів, написання текстів інформаційного, художньо-публіцистичного, аналітичного, сатиричного жанрів (на вибір), їх редагування. Робота над визначенням ролі й функції авторського «я» в конкретному самостійно дібраному журналістському репортажі на будь-яку тему (наука, культура, освіта, бізнес). Огляд улюблених періодичних видань за тиждень і визначення домінантних жанрів. Творча робота з подання однієї інформації (за інтересами) в різних жанрах журналістики. Звіт про результати творчої роботи і їх обговорення.

6. Основи науково-дослідницької діяльності (72 год)

Теоретична частина. Поняття про науково-дослідницьку діяльність. Види досліджень (теоретичне, експериментальне; індивідуальне, групове, колективне; комбіноване). Структура дослідницької роботи, вимоги до її оформлення. Напрями дослідження в галузі журналістики. Види інформаційних ресурсів і правила роботи з ними. Принципи збору інформаційного матеріалу. Етапи роботи над дослідженням (вибір теми, підготовка та проведення дослідження, узагальнення результатів). Презентація результатів дослідження.

Практична частина. Ознайомлення із загальною структурою дослідницьких робіт, вимогами до оформлення. Ознайомлення з дослідницькими роботами учнів попередніх років, їх аналіз. Визначення напряму, теми власного дослідження. Складання плану роботи над дослідженням. Виконання вправ на побудову аргументації в тексті дослідницької роботи. Складання плану та розроблення презентації проєкту.

Написання дослідницької роботи: вступ (актуальність теми; мета і завдання роботи; об’єкт і предмет дослідження, методи дослідження, їх обґрунтування; стан розроблення в науці поставленої проблеми; теоретичне і практичне значення роботи, наукова новизна); розділи основної частини, які містять певні наукові положення, цитати художніх текстів, наукових праць; висновки; література, додатки. Редагування й оформлення.

Підготовка презентації. Розроблення постера. Складання плану захисту роботи. Написання доповіді. Підготовка матеріалів для участі в конкурсах за напрямом роботи секції. Проведення учнівської конференції: виступи вихованців з результатами своїх досліджень. Обговорення виступів.

7. Конкурси, екскурсії, лекторії (6 год)

Практична частина. Участь у тематичних заходах різних рівнів: конкурсах, семінарах, вебінарах, конференціях, екскурсіях.

8. Підсумок (2 год)

Практична частина. Підбиття підсумків роботи секції за рік. Презентація найкращих дослідницьких робіт. Рекомендації щодо подальшого навчання і продовження наукового дослідження.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- правила техніки безпеки, санітарії та гігієни під час роботи за комп'ютером, правила поведінки в приміщенні, де проводяться заняття секції;
- загальні відомості про журналістику як науку, її роль у житті людини та суспільства;
- історію виникнення й розвитку журналістики;
- особливості становлення журналістики в Україні;
- історію дитячої преси;
- зміст основних понять журналістики;
- соціальну позицію журналіста, його обов'язки;
- основні закони і правила журналістики;
- загальні тенденції сучасних засобів масової інформації;
- жанри журналістики;
- види та напрями досліджень у журналістиці;
- структуру дослідницької роботи, вимоги до її оформлення;
- правила роботи з науковою та довідковою літературою;
- вимоги до доповіді і презентації результатів дослідження.

Вихованці мають уміти:

- дотримуватися правил поведінки в приміщенні, де проводяться заняття секції;
- дотримуватися правил техніки безпеки, санітарії та гігієни під час роботи за комп'ютером;
- розрізняти суб'єкти й об'єкти журналістських відносин, етапи журналістського дослідження;
- планувати й реалізовувати свій дослідницький проєкт;
- збирати інформацію різними способами, працювати із джерелами інформації, правильно цитувати та конспектувати джерела, оформлювати бібліографічні посилання;
- будувати аргументацію в тексті дослідницької роботи;
- оформлювати дослідницьку роботу;
- презентувати результати наукового дослідження.

У вихованців мають бути сформовані такі компетентності:

- здатність навчатися й оволодівати сучасними знаннями;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;

- здатність орієнтуватися в сучасному медіапросторі, розуміти основні принципи функціонування різних видів масової інформації;
- здатність використовувати програмне забезпечення і технічне обладнання для провадження журналістської діяльності;
- здатність працювати в команді;
- здатність планувати і реалізовувати дослідницькі проєкти: визначати актуальні проблеми дослідження, об’єкт, предмет, мету, завдання, висувати наукові гіпотези, обирати методологічний інструментарій;
- здатність спілкуватися державною мовою, брати участь у наукових дискусіях у галузі журналістики;
- здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства.

Основний рівень, другий рік навчання
НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		теоретичних	практичних	усього
1	Вступ	1	1	2
2	Сучасна журналістика і засоби масової інформації	8	16	24
3	Особливості журналістської творчості	6	16	22
4	Основні газетні жанри, специфіка їх побудови	28	66	94
5	Основи науково-дослідницької діяльності	24	48	72
6	Підсумок	–	2	2
	Разом	**67**	**149**	**216**

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

1. Вступ (2 год)

Теоретична частина. Вступний інструктаж з техніки безпеки під час роботи секції. План роботи секції на рік. Організаційні питання.

Мала академія наук як освітня система. Структура МАН, напрями діяльності. Журналістика як наука.

Практична частина. Круглий стіл «Чи актуальна професія журналіста?».

2. Сучасна журналістика і засоби масової інформації (24 год)

Теоретична частина. Поняття журналістики і засобів масової інформації. Інформаційна система сьогодення. Українські видання, їх структура. Поняття достовірності інформації, медіаграмотності,

інформаційної гігієни, інформаційно-психологічної операції, фейків, дипфейків. Способи протидії маніпуляціям, фейкам. Роль штучного інтелекту у масовій комунікації. Професійні журналістські стандарти.

Практична частина. Робота над структурою дібраних номерів центральних та місцевих газет. Підготовка повідомлень на теми: «Найзручніша інформаційна система», «Найцікавіше українське видання». Перевірка достовірності інформації (новин, зображень, відеоконтенту). Розроблення пам'ятки щодо дотримання інформаційної гігієни і перешкоджання поширенню фейків.

3. Особливості журналістської творчості (22 год)

Теоретична частина. Методи і способи збору зовнішньої інформації. Спостереження як метод збирання інформації та його види: відкрите і приховане, включене і невключене. Особливості людського спілкування. Інтерв'ю як метод збирання інформації. Телефонне спілкування. Засоби стилістики української літературної мови.

Планування роботи над журналістським текстом. Алгоритм написання матеріалу. Сюжет і особливості його побудови.

Практична частина. Спостереження за життям закладу освіти і класного колективу. Презентація зібраного матеріалу.

Спілкування з відомими людьми міста, області, нотування матеріалу. Робота з документами (автобіографії, витяги з протоколів, пояснювальні записки, доручення тощо). Побудова інтерв'ю, аналіз його перебігу.

Діалог на тему «Чи має журналіст бути спостережливим і розвивати в собі цю рису протягом життя?». Диспут на тему «Який з методів отримання інформації найдієвіший?». Підготовка питальника, планування бесіди, вибір та обґрунтування моделі поведінки журналіста під час інтерв'ю за запропонованими темами (ситуаціями спілкування).

Конкурс на найцікавіші новини тижня. Написання статті, листа, нарису, замітки до редакції місцевої газети на одну з поданих актуальних тем. Редагування створених висловлювань.

4. Основні газетні жанри, специфіка їх побудови (94 год)

Теоретична частина. Етапи роботи над інформаційними жанрами (хроніка, анонс, замітка, репліка, репортаж).

Етапи роботи над аналітичними жанрами (кореспонденція, стаття, коментар, рецензія, журналістське розслідування).

Робота над художньо-публіцистичними жанрами (нарис та його види, зарисовка, етюд, есе, фейлетон).

Практична частина. Побудова творів інформаційного, аналітичного, публіцистичного жанрів на актуальні теми, їх редагування.

5. Основи науково-дослідницької діяльності (72 год)

Теоретична частина. Наука як діяльність і система знань. Мета, завдання і функції науки, її зв'язок з іншими сферами діяльності людини.

Структура дослідницької роботи, вимоги до її оформлення. Правила проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів — членів Малої академії наук України.

Напрями дослідження в галузі журналістики. Принципи збору інформаційного матеріалу, ознайомлення з науковою літературою, запис бібліографії. Конспектування.

Структурні компоненти дослідження: актуальність, мета і завдання, об’єкт і предмет. Методи дослідження.

Етапи наукового дослідження (вибір теми, підготовка та проведення дослідження, узагальнення результатів).

Презентація результатів дослідження, її види. Вимоги до доповіді. Правила ведення дискусії.

Практична частина. Ознайомлення із загальною структурою дослідницьких робіт, вимогами до оформлення дослідницької роботи. Ознайомлення з дослідницькими роботами вихованців попередніх років, їх аналіз. Виконання вправ на постановку наукової проблеми дослідження. Вибір методів дослідження. Виконання вправ на побудову аргументації в тексті дослідницької роботи.

Написання дослідницької роботи: вступ (актуальність теми; мета і завдання роботи; об’єкт і предмет дослідження, методи дослідження, їх обґрунтування; стан розроблення в науці поставленої проблеми; теоретичне і практичне значення роботи, наукова новизна); розділи основної частини, які містять певні наукові положення, цитати художніх текстів, наукових праць; висновки; література, додатки. Редагування й оформлення.

Складання плану захисту дослідницького проєкту. Підготовка доповідей за темою дослідження. Розроблення мультимедійної презентації за результатами дослідження. Створення постера. Підготовка матеріалів для участі в конкурсах за напрямом роботи секції.

Тренінг «Готуємося до захисту дослідницького проєкту». Проведення учнівської науково-практичної конференції: виступи учнів із результатами своїх досліджень. Обговорення виступів.

6. Підсумок (2 год)

Підбиття підсумків роботи секції за рік. Презентація найкращих дослідницьких робіт. Рекомендації щодо подальшого навчання і продовження науково-дослідницької діяльності.

ПРОГНОЗОВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ

Вихованці мають знати:

- науково-методологічні основи функціонування журналістики як теорії і сфери масовоінформаційної діяльності ЗМІ;
- витоки журналістської діяльності, теорію та історію журналістики;
- структуру журналістського тексту, його основні компоненти;

- джерела та методи збору інформації в журналістиці;
- основні жанри журналістики;
- специфіку побудови газетних жанрів;
- основи науково-дослідницької діяльності;
- напрями дослідження в галузі журналістики;
- правила роботи з науковою та довідковою літературою;
- вимоги до оформлення дослідницької роботи;
- правила ведення наукової дискусії.

Вихованці мають уміти:

- вільно оперувати поняттями, термінами, категоріями журналістики;
- шукати і систематизувати інформацію;
- аналізувати журналістський текст;
- застосовувати стандарти журналістської діяльності під час підготовки власних журналістських робіт;
- відокремлювати факти від суб'єктивної думки;
- створювати власні інформаційні тексти, редагувати їх, удосконалювати зміст;
- знаходити й виправляти помилки у творах різних жанрів;
- проводити інформаційні кампанії, журналістські розслідування;
- створювати мультимедійні презентації, користуючись різним програмним забезпеченням;
- будувати таблиці, графіки, діаграми в редакторах Microsoft Excel;
- оформлювати творчий доробок для участі в літературних конкурсах, у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів — членів МАН України;
- захищати і презентувати результати наукової діяльності, аргументовано відстоювати власну позицію.

У вихованців мають бути сформовані такі компетентності:

- здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;
- здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології;
- здатність аналізувати медійні явища з погляду фундаментальних галузевих принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів;
- здатність визначати в інформаційному потоці актуальні, соціально значущі суспільно-політичні, економічні й культурні події, процеси та явища;
- здатність до пошуку інформації з різних джерел, її критичного аналізу і перевірки на достовірність;
- здатність використовувати сучасне програмне забезпечення і технічне обладнання для провадження журналістської діяльності;
- здатність спілкуватися з науковою спільнотою та громадськістю в соціально-комунікаційній галузі наукової та/або професійної діяльності;
- здатність створювати і реалізовувати інноваційні дослідницькі проєкти.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ОБЛАДНАННЯ

Обладнання, прилади, наочність	Кількість, шт.
Ноутбук або смартфон	За кількістю вихованців
Проєктор	1
Комп’ютер	1
Принтер	1
Накопичувач USB Flash-drive	1
Папір друкарський	100
Ручки кулькові	За кількістю вихованців
Скріпки, кнопки	У разі потреби
Стенди для виставки	У разі потреби

ЛІТЕРАТУРА

1. Безсмертний В. Українська журналістика та її воєнний сегмент учора, сьогодні, завтра. Київ : Ліра-К, 2019. 200 с.
2. Журналісти на війні. Документальні дослідження, хронікальний літопис, аналітика. Харків : Фоліо, 2022. 448 с.
3. Журналістика : словник-довідник / авт.-уклад. І. Л. Михайлин. Київ : Академвидав, 2013. 320 с.
4. Іванова Т. Як не стати гейміфікатором: методики і технології проведення ігор із медіаграмотності : навч. посіб. / за заг. ред. В. Іванова. Київ : Центр вільної преси, 2021. 96 с.
5. Іванова Т., Юричко А. Інтерактивні форми та методи у процесі викладання журналістських дисциплін : метод. посіб. / за заг. ред. В. Іванова. Київ : Академія української преси; Центр вільної преси, 2022. 208 с.
6. Квіт С. Масові комунікації : підручник. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2018. 352 с. URL: https://kvit.ukma.edu.ua/wp-content/ uploads/2019/02/Mass-Communications-2018.pdf (дата звернення: 10.03.2023).
7. Кость С. Поняття творчості в журналістській діяльності. *Вісник Львівського університету. Серія «Журналістика»*. 2021. Вип. 50. URL: http://publications.lnu.edu.ua/bulletins/index.php/journalism/article/view/ 11092/11385 (дата звернення: 10.03.2023).

8. Лаврик О. В. Основи журналістики : навч.-метод. посіб. для студентів зі спеціальності «Основи журналістики». Харків : ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2008. 73 с.
9. Мартинчук Н. Б. Журналістика у школі. Тернопіль — Харків : Ранок, 2010. 128 с.
10. Марущак В. І. Школа журналіста : навч. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2011. 136 с.
11. Масова комунікація у глобальному та національному вимірах. Дніпро : ДНУ імені О. Гончара, факультет систем і засобів масової комунікації, 2019. Вип. 11. 119 с.
12. Михайленко В. М. Теорія твору й тексту. Київ, 2013. 255 с.
13. Михайлин І. Л. Основи журналістики. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 496 с.
14. Недопитанський М. І., Карась М. А., Ільченко В. І. Уроки з журналістської практики : практич. посіб. Київ : Україна молода, 2010. 120 с.
15. Нерух О. О. Першооснови журналістської творчості : навч. посіб. для студентів філологічного факультету, спеціальність «Журналістика». Харків : Світ дитинства, 2000. 108 с.
16. Нові медіа в сучасному суспільстві: культурологічний вимір : монографія / В. М. Судакова, М. Ю. Наумова та ін. Київ : Інститут культурології НАМ України, 2017. 352 с.
17. Соболенко О. В. Сучасні інформаційно-комунікаційні технології : навч. посіб. Дніпро : НМетАУ, 2017. 230 с. URL: https://nmetau.edu.ua/file/ikt_tutor.pdf (дата звернення: 10.03.2023).
18. Тонкіх І. Інтернет-журналістика. Жанри в інтернеті. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. 130 с. URL: http://eir.zntu.edu.ua/bitstream/123456789/2669/1/Tonkikh_Internet-Journalism.pdf (дата звернення: 10.03.2023).
19. Холод О. М. Соціальні комунікації: тенденції розвитку : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. й доп. Київ : Видавництво «Білий Тигр», 2018. 370 с.
20. Холод О. М. Теорія та методика журналістської творчості : лекції. Київ : Інтерсервіс, 2022. 63 с.
21. Чекмишев О. Основи журналістики : навч. посіб. Київ, 2021. 168 с.
22. Шебеліст С. Типологія журналістських жанрів: сучасні теоретичні дискусії. *Молодий вчений*. 2020. № 9.1 (85.1). URL: http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2020/9.1/28.pdf (дата звернення: 10.03.2023).